

Ortodoxia și Românismul în trecutul nostru.

De Dr. Grigorie Gh. Comșa, Episcopul Aradului.

(Continuare).

CAP. III.

Participarea ortodoxiei la întemeierea principatelor române.

Ortodoxia joacă rol important la alcătuirea statelor române. În anul 1290 un grup de Români din Făgăraș coboară în Muntenia sub conducerea ducelui Negru Vodă. Asupra acestui nume există o pomenire a lui (a numelui), în un document cu mult posterior, al lui Matei Basarab din 1636, dat locuitorilor din Câmpulung pentru întărirea unor privilegii, care hrisev al lui Matei Basarab, enumără între alte hriseve și pe: «hrisevul strămoșului domniei mele, prealuminatul și blagocestivul și de Hristos iubitorul I. Radu Negru Voevod, leat 6800=1292¹⁾».

Acest hrisev cercetat în legătură cu alte hriseve păstrate la primăria din Câmpulung, duce la concluzia că descălecarea a avut loc. Ea a fost determinată de motive religioase. Papii își îndreptară privirile spre Răsărit, crezând că vor putea profita mult de supunerea ortodocșilor. «Căci să nu credem — zice Xenopol — că numai motive spirituale împingeau pe papi, ca și pe alți pristavi ai bisericii creștine, la neîncetata sporire a stăpânirii lor. Elementul omenesc, cu patimile și egoismul său interesat, a fost pârghia cea mai puternică care a însuflețit întotdeauna proselitismul, și dacă agenții nemijlociți ai acestei întinderi, misionarii și ordinele religioase, erau *poate* recrutați între oamenii cei curași cu inima și duhul, nu era tot astfel

și cu cei cari îi trimeteau și care urmăreau, sub masca religiei, scopuri de lumească dominare²⁾».

Așa vedem că în anul 1234 papa Grigorie al IX-lea insistă ca regele Ungariei Bela al IV-lea să aducă pe valahi la catolicism.

Papa Grigorie al IX-lea scrie la anul 1234 regelui Bela IV al Ungariei, că sunt în țara lui niște oameni, numiți Valahi, cari nu ascultă de episcopul catolic al Cumanilor, ci de niște pseudo-episcopi (adică ortodocși), cari țin de ritul grecilor și chiar mulți Unguri și Germani se fac un popor cu acești Valachi. Prin urmare papa îi ordonă lui Bela și îl îndeamnă cu stăruință, întru iertarea păcatelor, să nu țină în regatul său asemenea șismatici, ci să silească pe Valahi a asculta de episcopul catolic³⁾. Iar la anul 1279 papa Nicolae IV obligă prin jurământ pe regele Ladislau Cumanul ca să prindă pe eretici (pe ortodocși) și să-i alunge din Ungaria și din țările supuse lui⁴⁾.

Regele Bela al IV-lea se angajase că va aduce la catolicism pe închipuiții creștini.

În timpul regelui Vladislav Cumanul (1272—1290) ungurii au lupte cu Cumanii și chiar regele îmbrățișează religia Cumanilor, ceea ce făcu pe papa să ia măsuri mai aspre, cari însă au provocat răscoala Românilor, dintre cari unii, cei mai înstăriți, au trecut în Muntenia sub Negru Vodă⁵⁾. Elementul acesta năvălitor

¹⁾ Xenopol: sp. cit. p. 32.

²⁾ După I. Lupaș, Lecturi din izvoarele istoriei române, pag. 45.

³⁾ Vezi: St. Meteș, Istoria bisericii și a vieții religioase a Românilor din Ardeal și Ungaria, pag. 41.

⁴⁾ Xenopol: op. cit. p. 34.

⁵⁾ Xenopol: Istoria Românilor din Dacia Traiană, vol. III. București, p. 25.

fu destul de puternic spre a «determina alcătuirea politică a statelor române»¹⁾.

Răposatul istoric A. D. Xenopol în: «*Istoria Românilor din Dacia Traiană*» spune că: «forma de astăzi a statului român liber a fost determinată de descălecarea» (vol. III. p. 58).

La anul 1334 papa Ioan al XXII-lea scrie regelui Carol Robert: «... să începi războiul împotriva ortodocșilor — adică contra noastră — și dacă s'ar întâmpla să mori în război... îți dau deplină iertare a tuturor păcatelor tale».

În astfel de împrejurări Românii de sub stăpânirea Ungariei, fiind prizonieri chiar cu războaie sângeroase pentru religia ortodoxă, o parte din ei trec munții Carpați și întemeiază, împreună cu frații lor de pe lângă Olt, Țara Românească sub conducerea legendarului Negru Vodă din Făgăraș, iar alții, sub conducerea lui Bogdan din Maramureș, principatul Moldovei.

Astfel putem spune că credința ortodoxă a fost unul dintre cele mai puternice imbolduri sufletești, cari au contribuit la întemeierea celor două principate române.

Istoricul A. D. Xenopol spune următoarele în această privință: «Prigonirile îndrumate de papa, prin asemenea măsuri provoacă o răscoală a Românilor chiar din anul 1290, care se vede că avu de rezultat descălecarea unei părți din ei, care trecu în Muntenia peste munții Făgărașului. Iată deci documentată *pricina descălecării Munteniei în prigonirile religioase, cărora Românii de peste munți erau expuși din partea bisericii catolice*»²⁾.

Dragoș descălecă în 1288 în Moldova, iar Bogdan descălecă tot acolo în anul 1343—1348. Dragoș a plecat spre a găsi un traiu mai ușor, iar Bogdan pentru a scăpa de asupririle maghiarilor. Deci este logic să presupunem că Românii erau persecutați mai ales pentru ortodoxia lor. Aceasta o vedem din convingerea domnitorului Lațcu, (1365—1374), fiul descălecătorului Bogdan. Lațcu știa că prigonirile cărora era expus aveau substrat religios, adică ungerii priveau cu ochi răi Moldova sub regele Ludovic cel Mare. Deci Lațcu, prefăcându-se că trece la catolicism, trimite doi minoriși la papa Urban VI. cerând să scoată Moldova de sub jurisdicția episcopului de Haliciu și să înființeze un episcopat catolic în Siret³⁾. Se și înființează episcopie la Siret, care în 1401 se mută la Bacău⁴⁾. Dar Moldova nu peste mult părăsește pe papa

și revine la vechea ei autoritate spirituală, patriarhia din Ohrida, «ceeace se face la 1374, care, din o reacție a ortodoxismului contra învătăturilor papistăsești, înființează, și pentru întâia oră, mitropolia în Moldova»⁵⁾. Sub scurta domnie a lui Iuga I. se consolidează și statul, dar se consolidează și ortodoxia în Moldova, care în 1401 ajunge sub jurisdicția patriarhiei de Constantinople⁶⁾.

Dar aici ne punem o întrebare: Oare au contribuit papii cu ceva la promovarea intereselor naționale, ale românilor rămași în Transilvania? În această privință istoria ne spune că nobilii sau boierii români din Transilvania, cari s'au lăsat ademeniți și au trecut la catolicism, odată cu credința, au rămas pierduți pentru totdeauna și pentru neam!!

Obiecțiuni aduse limbei slavone.

Doritorii de a ne vedea atrași prin proselism la catolicism, fac observația că limba slavonă ne-a paralizat progresul. Noi răspundem, că *deși în urma împrejurărilor istorice am fost nevoiți să adoptăm în Biserica noastră limba slavonă, totuș prin aceasta nu ne-am slavizat. Dimpotrivă, Biserica aceasta ortodoxă, cu limba ei slavonă folosită mai multe secole, a fost în stare să ne păstreze caracterul național și ființa noastră națională, pe când puținele elemente ale poporului nostru, cari au trecut la religia romano-catolică, cu limba liturgică latină, au dispărut pentru totdeauna din sânul nostru.* A fost un rău adoptarea limbii slavone? Fără îndoială că da! Dar și mai mare rău ar fi venit asupra noastră dacă ne-am fi desnaționalizat prin adoptarea religiei catolice. Suntem mulțumitori lui Dumnezeu, că dintre cele două rele ne-am ales numai cu cel mai mic, de care încă am scăpat atunci când împrejurările s'au făcut mai prielnice. Și este de notat că de limba slavonă am scăpat nu prin vr'un îndemn venit dela Biserica catolică, ci chiar dintr'o tabără adversă, în parte, față de concurentul grecist, iar parte prin husiți, luterani și calvini în secolele XV, XVI și XVII, cari chiar nemulțumiți de stările din Biserica romano-catolică, au introdus cei dintâi în Bisericile lor limbile naționale.

Întru dovedirea afirmațiilor noastre ne întrebăm aici, oare ce profit au avut de pildă ungerii că ei erau romano-catolici? La ungerii nu limba latină a cultului a sprijinit literatura.

Reformațiunea a adus în Ungaria literatura în limba maghiară și numai în veacul al XVI-lea.

¹⁾ Xenopol: op. cit. p. 56.

²⁾ A. D. Xenopol: *Istoria Românilor*, Iași, 1888, vol. II pag. 12—13.

³⁾ A. D. Xenopol: *Ist. Românilor în Dacia Traiană*, vol. III p. 114.

⁴⁾ Xenopol: op. cit. p. 197.

⁵⁾ Xenopol: op. cit. vol. III p. 117 și 198.

Reformatorii erau și tipografi, cum a fost Gaspar Heltai la Cluj (prin 1575). În limba maghiară predică reformatorul Matei Devai Biró în anul 1531 în Buda, iar cărți de polemică catolice au apărut în limba maghiară abia în sec. XVI, când Nicolae Olah (Valahul) a fost arhiepiscop în Strigoniu ¹⁾.

Deci iată că latinismul bisericii romano-catolice nu a ajutat întru nimic limba maghiară. Caracteristic este apoi că de pildă la maghiari, cronicile erau scrise în limba latină, ca și cronica lui Simeon Kézai în secolul al XIII-lea. Cu toată latinitatea limbei, acest Kézai scrie în cronica sa enormități, ca și aceea de care se face pomenire în cel mai mare manual de literatură maghiară, că adică istoricul Orosius, care a trăit în sec. V-lea, este considerat de cronicarul Kézai ca istoriograf al lui Otto Cel Mare, deci îl face să trăiască cu cincisute ani mai târziu!!! ²⁾.

Raportul între biserică și Domnitori.

Rolul mănăstirii Tismana.

Chiar pe timpul descălecării lui Radu Negru biserica avea strânse legături cu domnitorul. Bogdan Petriceicu Hajdău spune despre călugărul sârb Nicodem, că a fost mâna dreaptă a lui Vladislav Vodă (1364—1372) și a lui Radu Negru 1373—1384) în privința organizării bisericești. Cât de frumos se exprimă voevodul Mircea Vodă Ciobanul în 6 Iunie 1547 în hrisovul în care confirmă unele drepturi ale mănăstirii Tismana, că aceasta mănăstire a avut drepturi încă de pe vremea întemeierii Țării Românești.

Mihnea Vodă, într'un document din 9 Iunie 1590, cu mândrie spune că mănăstirea Tismana e cea mai veche mănăstire în Țara Românească ³⁾. La îndemnul lui Nicodim întemeiază Vladislav Vodă mănăstirea Vodița și Tismana. Mircea Vodă cel Mare a vizitat mănăstirea Tismana în anul 1406, când s'a dus să se întâlnească cu regele Sigismund în Severin. În 1458 Vlad Tepeș vizitează Tismana și îi confirmă drepturile. În 1631 aici s'a adăpostit Matei aga Brâncoveanu, când a fost urmărit de Leon Vodă — avea și averi imense mănăstirea, dar — precum zice scriitorul Ștefulescu: »nu numai gloria trecutului strălucit și faima averilor sale imense îi alcătuesc splendida aureolă, ci mai presus de toate menirea sfântă ce-i fu dată în viața neamului românesc, ca între zidurile sale de cetate,

cunoscută în documente, încă din sec. XV-lea să se adăpostească în primul pătrar al sec. XIX-lea începuturile revoluțiunii dela 1821, manifestată mai întâi ca o răscoală țărănească. De aci Tudor Vladimirescu dete întâia sa proclamație (22 Ianuarie 1821), prin care cerea scăparea de robie și încetarea jafurilor și nedreptăților ce norodul a încercat până acum din pricina oblăduitorilor Domni, răscoala ce apoi deveni o adevărată revoluție politică și națională, ce avea de scop nu numai îmbunătățirea soartei țaranului, dar și măturarea Fanarioșilor de pe tronul țării ¹⁾.

Iată ce frumos rol național fu hărăzit acestei mănăstiri, în care domitorul Gheorghe Bibescu (1842-8) își făcuse reședința de vară, ca și Barbu Știrbei (1849-56).

De aici a luptat călugărul Nicodem împotriva catolicismului desbinător, care în timpul lui Vladislav Vodă progresa, fiind protejat de doamna Clara, soția a doua a tatălui său Alexandru Basarab ²⁾.

O legendă din Topolnița (Motru) spune că Nicodem ar fi ales în mod minunat locul zidirii mănăstirii, luându-se după un copil care-și pierduse porcii, iar Vladislav Basarab ar fi fost luminat de un înger ca să ajute ridicarea mănăstirii Tismana ³⁾.

(Va urma.)

Mijloace de consolidare ortodoxă.

de arhim. P. Morușca.

(Continuare)

Disciplina bisericească

este desigur unul din puternicele mijloace de restaurare a prestigiului Bisericii noastre, și deci de consolidare ortodoxă. Se impune, mai ales în aceste vremuri de moravuri laxe și de lăncezire a conștiinței religioase reintroducerea unei discipline bisericești mai severe, în cler și mai vărtos în rândurile credincioșilor.

Nu voi face aici obiect de discuție disciplina clerului. Regulamentele disciplinare cuprind sancțiuni pentru abateri; deși trebuie să mărturisim, că n'au fost trecute în articole unele *dispoziții canonice*, de o valoare incontestabil superioară acelei jurisprudențe laice, care a pătruns și în disciplina bisericească. Să amintesc un singur caz. Canoanele, — întemeiate pe cu-

¹⁾ Beöthy Zsolt: A magyar irodalom története (Ist. literaturii maghiare) Budapest 1899 p. 152—155.

²⁾ Beöthy: Ist. literaturii maghiare p. 146.

³⁾ A. Ștefulescu: Mănăstirea Tismana, București, 1909, pag. 1—2.

¹⁾ Ștefulescu: op. c. p. 7.

²⁾ Ștefulescu: op. c. p. 14.

³⁾ Ștefulescu: op. c. p. 52.

vântul evanghelic: „...mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău și atunci venind adu darul tău” la altar (Mat. 5, 24;) — opresc pe preotul învrăjbit și îndușmănit să slujască sf. Liturghie. Ori, atâția din preoșii noștri sunt învrăjbiți cu poporenii de ai lor, trăesc uneori între olallă în dușmănie neîmpăcată, și duc mânia lor până în preajma sfântului prestol, slugind împreună fără remușcare...

Și regulamentele nu prevăd sancțiuni, și nu se dau decât în vârtutea acuzelor formale și a vinovațiilor stabilite prin anchete. „Unde nu-i pără nu-i judecată...”

Dar în privința *disciplinei bisericesti în popor*, n'avem precizate nici un fel de sancțiuni. Atâta prevede legea: „bărbații majori... nepătați și cari își îndeplinesc datoriile lor morale și materiale față de biserică și așezămintele ei, sunt membrii ai parohiei” Iar membrii parohiei pot fi membrii ai corporațiilor noastre bisericesti, din protopopiat, eparhie, mitropolie, ai congresului național bisericesc și ai consiliului central bisericesc. Indrumători, deci ai vieții bisericesti și religioase cu cuvântul și cu votul lor.

Cari sunt acele „datorii morale și materiale” nu se precizează nicăiri. Practica le-a redus pe cele morale: să nu fie cineva concubin și să nu fi suferit o condamnare civilă, pentru fapte infamante; iară pe cele materiale la „a contribui la zidirea și susținerea bisericii, a parohului și altor așezăminte și instituții culturale din parohie”. Dar câți concubini nu pătrund în listele parohiale și câți condamnați nu se află prin consiliile parohiale și la epitropie! Câți nu dau un ban pentru nevoile bisericii și ale parohiei și nu-și plătesc ce sunt datori parohului! Și sunt membrii ai parohiei!

Și acestea sunt criteriile externe. Nimenea nu întreabă de *suflet, de credința și viața religioasă* a celui ce pretinde drepturi în biserică.

Ajunge dacă ai fost botezat ortodox, cine te mai verifică de cunoști, și mai ales de îndeplinești în viață *poruncile Bisericii*, cele „9 porunci bisericesti” pe lângă cele 10 dumnezeiești. De cercetezi biserică, de te spovedești și cumineci măcar odată în an, de faci petreceri în post...

Odată trebuie să se pună capăt acestor stări, de voim să punem viața bisericască pe drumul drept. Formalismul, al cărui robii suntem, nu ne mai salvează. Fără o purificare a atmosferei sulocante din viața clerului ca și a poporului, Biserica ne slăbește și viața religioasă lănjește.

Unde bunătatea părintească, duhul blândeței, al milei, al iubirii și îngăduinței creștine nu poate realiza o îndreptare, trebuie reintrodusă aspra disciplină bisericască, care a păzit frumusețea vieții creștine a veacurilor primare. Nu cu rigoarea penitențelor publice, dar nici cu laxitatea morăvurilor de acum și a indiferențismului religios, care își bate joc de tot ce e sfânt, ca cel mai mare vrășmaș al Bisericii și al vieții creștine.

Până acum Biserica, se pare, s'a ferit să facă o distincție între creștinul adevărat; între fiul credincios și între creștinul cu numele, câștigat prin bolez, la care a fost dus de alții. Bolezul i-ți deschide poarta de intrare în creștinism, dar certificatul de cetățenie în împărăția lui Hristos trebuie să ți-l câștigi *personal*, prin credința și faptele vieții. Nu există societate sau organizație, care să nu ia măsuri de retorsune față de membrii recalitrânți, cari nu-i respectă normele și statutele. Numai Biserica are legi și porunci, pe cari membrii ei nu le iau în seamă și atitudinea lor nu atrage nici un fel de sancțiuni.

(Va urma.)

Prea Sf. Sa Părintele Episcop Dr Grigorie Gh. Comșa între credincioșii din cartierul Arad-Micălaca-Nouă.

În Micălaca Nouă s'a înființat o parohie în anul 1925. Sperăm că noua biserică, ce se construiește acum, va putea fi terminată și sfințită în toamna anului curent.

În prezent, serviciul Divin se oficiază în sala de învățământ a școlii primare.

Prea Sf. Sa a ținut ca în Duminica din 23 Aprilie a. c. să viziteze această mică parohie.

Insoțit de consilierul referent Mihai Păcăjian și de protopopul Aradului, Traian Vașian, a asistat la serviciul divin și a ținut o predică mult edificatoare despre învățăturile ce le putem scoate din arătarea M. Hristos după înviere și despre datoria credincioșilor de a-și conforma viața acestor învățături. Poporul a rămas adânc impresionat.

Micălaca Nouă se poate lăuda cu distinși cântăreți de strană. În sf. biserică, în cursul serviciului divin am observat ordine și disciplină.

La sfârșitul serviciului divin, preotul Romul Furdui a mulțumit Prea Sf. Sale, în numele său și al poporului, pentru deosebita onoare și bucurie ce le-a pricinuit înalta vizită a Pr. Sf. Sale.

M a m a.

Nici odată n'a fost indicată mai limpede și mai categoric menirea femeii în lume decât în cuvintele: «Creșteți și vă înmulțiți», cu cari a fost binecuvântată cea dintâi păreche de oameni.

Deși feminismul nostru tinde să smulgă pe femeie dintre cei patru păreși ai căminului, să o scoată de sub «tutela», în care ar fi ținută de bărbat, și să salte situația la majoratul juridic, politic, social cultural, — după legea firii pusă în însăși natura fe-

Frontul pastoral bănățan.

Cel cinsprezece ani din urmă au produs o pronunțată afinență în populația orașelor. Așa au luat ființă în ultimul deceniu și în jurul Timișorii mai multe colonii. Intre acestea, în partea de răsărit a orașului pe malul drept al canalului Bega: Colonia Crișan, iar pe malul stâng: colonia Sever Bocu, formând amândouă o singură comună sub numele: Ghiroda nouă.

Prin tendința de primenire a personalului dela întreprinderile și instituțiile orășanești numărul românilor a sporit simțitor și în aceste colonii, cari s'au constituit în parohie încă în anul 1932, și așa s'a înfipt un țărăș, mai mult și mai înainte, pentru recucerirea sufletescă a pământului românesc.

Nicăiri nu se recere o mai multă grijă și priveghiere, decât asupra sufletelor, — cari sosite dela țară — cad ușor în mreaja și sub influința dubioaselor elemente de periferie.

Grija aceasta a avut-o pâr. protopop Dr. Patricle Țucra atunci, când în programul misiunilor de primăvară din acest an a luat și parohia nou înființată Ghiroda-nouă.

Ziua de 2 Aprilie a fost o zi de mare însămănțate pentru credincioșii de aici.

Încă în presara zilei a săvârșit serviciul vecernei pâr. Ioan Jurma și a pregătit credincioșii pentru sf. cuminicătură.

La sfânta liturghie a pontificat pâr. protopop Dr. Țucra, asistat de pr. M. Șora și diaconul Al. Bocșianu. Răspunsurile liturgice le-a dat corul Școlii normale, cl. VII. Modesta capelă a fost neîncăpătoare pentru credincioșii dorinți de cuvântul divin, fiind de față și revizorul școlar Danilă Ilțescu, primpreto-

rele Stuparu, oaspeții Lucian Ursulescu, Gheorghe Flușiu, St. Stoicanescu din Timișoara. Frumoasa predică a pâr. protopop a fost ascultată cu mare atenție. S'au cuminecat 32 credincioși.

După sfânta liturghie s'a sfințit localul primăriei. Pâr. protopop laudă gândul și dorința credincioșilor de a sfinți primăria. — Primarul Gh. Cârstea răspunde în frumoase cuvinte.

După vecernia din aceea zi, în cadrul câtorva cântări și declamări alese executate artistic, de elevii Școlii Normale cl. VII. s'a ținut ședința cercului cultural „Astra“, în numele căreia a conferențiat cu multă elocință revizorul școlar D. Ilțescu despre rolul bibliotecilor; — Din partea cercului religios a vorbit pr. M. Șora despre Icoane și cruce.

Emoționat de atmosfera creată la cuvântul primpretorului Stuparu, urează spor în înjghebură a unei vieți creștinești și românești aici.

La urmă pâr. președinte Dr. Patricle Țucra, recapitulând cele petrecute aici, remarcă datorințele, ce le au credincioșii față de noua parohie.

Viu satisfăcuți credincioșii simt, cum în sufletele lor se reliefează tot mai accentuat, în perspectiva viitorului o biserică și o școală, visul vieții lor.

Să dea Dumnezeu, ca visul lor să fie cât mai curând realitate.

Tie Flaviu.

Din trecutul Aradului.

de Iosif Moldovan

Continuare

Goarna de alarmă.

Moșii din creștetul Munților Apuseni, au rămas iobagi ai coroanei. Ca băieși și exploafatori de păduri, ei nu erau expuși la atâtea vegzări și torturi, ca frații

lor ajunși la discreția administratorilor și arândatorilor din domeniul principelui de Modena.

În schimbul serviciilor prestate și a dijmelor ce le plăteau cu lapte, brânză, miere, miei, porci și paseri, atât de indispensabile la mesele stăpânilor, ei se bucurau de mai multă libertate și ca meșteri foarte iscușiți în prelucrarea lemnului, cutrierau satele și orașele cu călușii încărcăți de cercuri, ciubere și fluierile ce le construiau și pe cari le transportau pentru desfacere până și prin țările străine.

Unul dintre cei mai emancipați în aceasta întreprindere era Vasile Nicola Ursu din satul Arada, aparținător comunei Albac, de origine, după neam, poate chiar din orașul nostru Arad. El cutriera-se multă lume și a făcut cunoștință cu oameni mari, chiar și prin apropierea curții împărătești din Viena, cărora le povestea viața tristă a Moșilor lipsiți de privilegiile de mai înainte și de suferințele frașilor lor exploatați și torturați de administratorii și arândătorii moșiilor domeniiale.

Lumea îl cunoștea sub numirea de Horea, dela horele ce le pune la cale cu fluierul și cântecul său prin satele în cari poposia în dumineci și sărbători, ori și în alte zile frumoase după apusul soarelui și la lumina lunii, odihnindu-și oasele și pascându-și călușii frânți de oboseala drumului și sarcina ciubereleor, dealungul drumurilor și ale bogatelor răzoare dintre moșiile domeniiale.

Din convorbirile cu tinerii dornici de viață și libertate și din sfaturile și îndemnurile oamenilor mari cu cari făcuse cunoștință prin diferite locuri, s'au zămislit idealurile lui Horea pentru o acțiune de emancipare a neamului său umilit.

Versiunea că Horea ar fi stat de vorbă chiar și cu împăratul, apare verosimilă din împrejurarea, că împăratul era informat până în amănunte de tot ce se întâmplă pe la satele și domeniile nobile, ori asemenea lucruri nu le putea cunoaște și colporta decât un om, care cutriera locurile și sta la sfat cu cei pripașiți.

La anul 1783 împăratul Iosif al II vine a treia oară la Arad, unde, la prima ocaziune aflase corpurile neînsuflețite bătute de vânt ale unor români atârând în furcile din marginea orașului.

Între dispozițiile ce le-a luat din privilegiul acesta a fost, interzicerea și oprirea schinuirii delicvenților: ciuntirea de viu, ba chiar și aplicarea celor 25 bâte pedeapsă zilnică pentru orice greșală fără deosebire de sex, vârstă ori poziție socială.

Avea informația că la mănăstirea călugărilor catolici din Maria Radna sunt închiși și maltratați preoți români în niște catacombe subterane. Subprefectul Foray, încredințat cu anchetarea, raportează însă că a adunat cu clopotul pe toți călugării mănăstirii în refectoriu și i-a ascultat, dar ei au declarat, că n'au cunoștință de asemenea catacombe la mănăstirea lor.

(Va urma).

Crezul Tineretului Creștin.

Calea răului.

III.

Am spus că asupra locuitorilor din satul Mocirloasă se năpăstuiseră toate plăgile, tot ce putea fi mai rău pentru distrugerea gospodăriilor și a familiilor românești. Și aceasta numai din vina unui conducător fără suflet și fără D-zeu, numai din vina unui notar, a cărui părinți fuseseră țărani români cinștiți, dar dânsul, odată cu diploma în buzunar, s'a lăpădat de tatăl și mama lui, de frații și surorile lui, de neamurile lui, de prietenii lui din copilărie, de legea lui strămoșească, de moravii străbunilor și de sfânta lui maică biserică, recurgând la cel mai murdar mijloc de ași renega numele susținând sus și tare că el este ungar, zicând de multeori, că „Dacă aș ști că în vinele mele se mai află măcar un picur de sânge „valah“, mi-aș tăia vinele, ca să-l delătur din trupul meu“. Trădătorul familiei și scârba neamului românesc, devenise acest uitat de sine și de D-zeu.

Pe cât de urgisit era acest Iudă din partea Românilor, pe atât de bine era primit la sânul societății maghiare, căreia îi făcea serviciu și cu care se asimilase.

În țara noastră liberă, e bine să știe tinerimea de azi, că poporul românesc, pe vremea subjugării ungurești, era șicanat în fel și formă din partea stăpânirii, care lucra cu toate mijloacele de a ungariza pe Români. Aceștia însă, mândri de obârșia lor, își apărau cu îndârjire ființa și existența. Nu-i putea înfrica pe Români din Ungaria nici jandarmul fălos cu pene de cocoș nici umezeala temelțelor din Vaș și Seghedin, ci cu o înțelepciune și un eroism demn de toată lauda, se afirmau în luptele politice, încât puneau lumea în uimire. Cu toate șicanele, Românii izbuteau să-și trimită deputații lor în parlamentul din Budapesta, totastfel și în congregațiile comitatense (județene), ca să le reprezinte cauza istorică și sfântă, precum și interesele economice și culturale.

Dupăce treceau alegerile administrative și politice, acei Români cari votaseră cu candidatul român, din partea primărilor și administrației ungurești erau supuși la tot felul de șicanări și prigoane. Notarul raporta pe bunii Români fibirăului (primpretorul), acuzându-l că: câinele cutăruia a lătrat toată noaptea, că vaca altuia când s'a re'tors dela pășune n'a mers pe mijlocul drumului, ci pelângă casele oamenilor, — ori că la altul vădra dela fântână a stat într'o zi afară ș. a. Fibirăul apoi pe baza raportului îi aplica bietului român amenzi usturătoare.

Notarul din Mocirloasa, frate de cruce cu Ișig, îi zise odată acestuia: Grijă Ișig, că pe nemernicii cari au votat cu guvernul, o să-i învățăm minte și o să câștigăm și câteceva dela dânsi. EU îi păsesc la fibirăul, iar el vor veni la tine să te roage ca să lu-

tervii la d-l notarăș, ca să pună o vorbă bună la fi-
brăul ca să-l ierte. Tu vei pertracta cu el în cărlu-
mă și-i vei ținea cu vorbă dulce și ademenitoare, așa
cum știi tu, mai îndemându-l să-și omoare năcazul
cu câte un păhărel de rachiu, pentrucă să știi tu măi
țig că firea Românul e așa, că năcazul și-l amori-
țește cu ceva beaură.

(Va urma).

De pe frontul tinerimei organizate.

Societatea Sf. Gheorghe din comuna Dieci
prot. Gurahonj în Dum. III din postul Invierii Dom-
nului a ținut o ședință festivă, care poate servi de
pildă aceluia, cari voesc să vadă această asociație
ortodoxă pe drumul progresului. În comuna Dieci s'a
înființat această societate, la glasul Prea Sfinției Sale
Părintelui Episcop Grigorie, de către vrednicul păr. I.
Iancu și se conduce cu multă pricepere pe calea cea
bună. Ziua de 19 Martie a. c. a fost o zi de înălțare
sufletească, de care nu se amintește de multă vreme
aici. Această zi măreață s'a însemnat adânc pe răbo-
jul amintirilor plăcute ale tineretului.

La această festivitate au fost invitate toate co-
rurile din jur. Din cauza timpului neplăcut — însă —
a venit numai corul din Almaș.

Răspunsurile liturgice au fost cântate de corul
local și de cel din Almaș, în auzul credincioșilor cari
umpleau biserica.

După masă la orele 3 păr. I. Iancu deschide șe-
dința prin o cuvântare despre întărirea credinței. Ur-
mează apoi un concert coral, cântat alternativ de cele
două coruri, compus din cântări religioase și naționale.

Au luat parte la această festivitate peste o sută
de persoane, dintre care mai mulți tineri.

Această emulare a corurilor a făcut să tresară
noi avânturi de încurajare și de întrecere în sufletul
coriștilor și a tinerimei.

Serbările societăților Tinerimei din Arad. Ziua
spovedaniei și cea a sf. cuminecături împărtășite ele-
vilor școalelor noastre secundare au servit ca și bun
prilej de manifestare a organizațiilor tinerimei noastre.
În d. m. zilei de mărturisire elevele liceului El. Ghiba
Birta organizate în Soc. «Sf. Ecaterina» împreună cu
elevii liceului «Moise Nicoară» grupați în Soc. «Sf.
Gheorghe» au dat un binereușit festival în sala liceu-
lui Moise Nicoară cu care prilej au vorbit părinții prof.
de rel. Sabin Ștefa și Nicolae Țandru, cărora le-a
împărtășit P. Sf. Sa păr. Episcop Grigorie binecuvân-
tări arhieresti străduind și pe mai departe în aceasta
intensificare a educației religioase. Punctele de cor
conduse de dșoara prof. E. Pap și dl. prof. Popovici-
Racoviță au fost bine alese și executate. Conferința

elevei Letiția Buziu cl. VII a dat într'un stil atrăgător
icoana duloasă a Maicii Domnului, iar disertația ele-
vului Teodor Pascu cl VII a reușit să prezinte pe
Mântuitorul în cercul de vedere a tinerilor de azi. Foarte
bine a reușit predarea piesei religioase «Hazail» spre
lauda elevelor Alina Serescu, Melania Anușca, Lucia
Mihuția și a elevilor Gheghe Onea, Dan Podarcă, Pa-
vel Neamțu și Mihail Lucașia.

După sf. împărtășanie, Soc. Sf. Gheorghe dela
școala Normală de băiți a dat un program religios
desfășurat în prezența unui numeros public în sala
festivă a școlii. Cuvintelor de bineventare ale părinte-
lui prof. Iuliu Hălmăgian, răspunde printr'o alocuție
amplă Pr. Sf. Sa păr. Episcop Grigorie, care adre-
sează cuvinte de laudă atât conducătorului religios al
cercului, cât mai ales domnilor profesori cari s'au
încadrat în program cu puncte de cor și muzică re-
ligioasă. Compoziția «Sub Milostivirea» executată de cor
acompaniată de orgă și orchestră și condusă de dl.
prof. Ioan Lipovan a cucerit admirația tuturor. Con-
ferința elevului I. Toma despre «Exemplul conducători-
lor în educația poporului» a fost audiată cu mult
interes, tofașa și recităriile de poezii de cuprins re-
ligios ale elevilor I. Cosma și P. Ispas.

Zilele de mărturisire și cuminecare ale elevilor
din școalele secundare au fost într'adevăr momente
solemne și de primenire cari prin conlucrarea Prea
Sf. Sale Ep. Grigorie rămân neșterse din sufletele
tinerești.

Literatură creștină.

Pevestea celor patru frați.

Au fost odată patru frați. Ei moșteniseră dela
părinții lor o moșie întinsă, frumoasă și mănoasă, la
care țineau foarte mult. Încă dela nașterea lor le-a
fost hotărât să trăiască fiecare într'o parte a moșiei:
unul către Miazăzi, altul către Miazănoapte, al treilea
către Apus, al patrulea către Răsărit.

Din frageda lor tinerețe însă, le-a fost dat să
sufere amarul despărțirii, căci un cutremur mare a fă-
cut ca partea fratelui dinspre Apus să fie bântuită de
un potop de apă care a acoperit văile cele mănoase;
cutremurul a mai pricinuit și o prăpastie adâncă, des-
părțitoare și greu de trecut, între fratele din Apus și
ceilalți trei.

Fratele primejduit și-a tras turmele și tot avutul
către locurile mai înalte și a luptat din greu cu pri-
mejdia valurilor ce băteau stăruiilor și năruiau ici-colo
câte un deal ba chiar și munți. Ceilalți trei frați erau
bătuți și ei de grijile lor, căci și pe părțile lor ame-
nău mereu alte ape. Dar cu toată treaba de care
erau hărțuiți, ei găseau timp să-și vestească unii altora
durerile cele multe ca și puțnele bucurii cu cari li
lumina Dumnezeu, așa că erau în legătură neîntreruptă.

După vreme îndelungată, un alt cutremur multă crăpătura prăpastiei mai adânc în inima moșiei strămoșești, iar apele mai acoperiră o dulce bucată de pământ, frumoasă ca o grădină. Și nu mult după aceea un alt puternic cutremur, dinspre Răsărit, rupe înspre acea parte o altă mare bucată de moșie, pe care ape năvalnice o acoperă aproape cu totul și o altă prăpastie și mai greu de trecut se sapă între ea și restul moșiei. Aici a fost mai greu de păstrat comorile și bogățiile; înălțimi erau puține și năvala apelor a acoperit aproape totul.

În timpul de după aceste triste întâmplări, fratele dinspre Miazăzi, stătuindu-se și unindu-și puterile cu cel dinspre Miazănoapte, prin muncă uriașă, înalță diguri și reușesc să respingă potopul de ape ce-i ameninșase atâta vreme din acele părți. A fost o mare sărbătoare pentru toți cei patru frați și fiecare a sărbătorit după puterile sale și după împrejurările în care se găsea, această biruință care dădea nădejdi pentru viitor.

Și viitorul n'a fost departe.

Un cutremur cum nu fusese pe pământ dela facerea lumii, a sguduit iarăși moșii multe și înlînse și a fost destul de puternic și pe moșia celor patru frați. La început, cutremurul părea a pricinui o întindere a apelor. Dar Dumnezeu, după grelele încercări în care lăsase pe cei patru frați până atunci, a socotit în Bu-nătatea sa cea mare, că se cade să le dea zile frumoase de regăsire la olaltă. Și a făcut ca apele să se retragă în malca lor cea firească, cele două prăpastii s'au astupat pe veci, iar moșia să fie iarăși una, cum fusese moștenită dela părinți.

Și s'au revăzut frații și s'au bucurat; dar s'au și mirat mult căci nu mică le era schimbarea ce se făcuse cu ei dela despărțire. Vezi că ei nu se mai văzuseră de multă vreme și fiecare păstrase în mintea sa, despre ceilalți, înfățișarea avută în momentul despărțirii, pe care a prelucrat-o fiecare în felul său. Nu uitaseră ei că timpul schimbă pe om și mai ales împrejurările îl fac de nu-l mai cunoști; dar unele schimbări erau atât de neașteptate, că nu mai conțineau frații mirându-se de noutățile ce observau unii la alții.

Și aproape nu mai pridideau să se înțeleagă și să-și ierte reciproc curiozitățile.

Grijile vieții nu le dădură pace, ca dorul lor de reapropiere să topească totul dintre ei și, întorcând fețele către treburi, au rămas în suflet cu acea stare în care te lasă nedumerirea și poale și oarecare neîncredere, nemulțumire. Fiecare își zicea în sine: „Oare acesta-i fratele meu după care atâtea am dorit?“

Și vânturi fermecate duceau către urechile fiecărui șoaptele fraților săi. Și puține de aceste vânturi erau bune, iar multe rele. Cele bune adiau încet în câte o seară senină, iar dimineața în revărsatul zorilor, așa că frații mai adesea obosiți de munca de

peste zi, sau grăbiți să înceapă munca zilei, nici nu le simțeau. Cele rele băteau zi și noapte când dintr-o parte, bând din alta.

Vânturile bune duceau dela unii la alții șoaptele lor duios de dragoste frățescă, făcându-i încredători unii în alții și trezindu-le speranțe în viitor. Cele rele prelăceau înțelesurile șoaptelor și duceau către urechile fraților vorbe cari, așa cum erau aduse, treziau nemulțumiri și neîncredere între ei.

Lucrarea vânturilor rele a întrecut cu mult lucrarea vânturilor bune și nu se știe ce s'ar fi putut isca între cei patru frați, dacă cel mai cuminte dintre ei nu i-ar fi chemat pe toți la sfat, într-o bună zi de sărbătoare.

Cu greu s'au hotărât frații să dea ascultare chemării, dar s'au bucurat de această hotărâre când au vorbit vorbă de aproape și curat frățescă și au văzut că ei se înțeleg așa de bine și se iubesc ca în copilărie.

Și s'au îmbrățișat ei acum a două oară, mai liniștiți ca în ceasul primei regăsiri, dar mai cu putere; era în aceeași îmbrățișare ceva pornit din adâncul ființii fiecărui era îmbrățișarea sufletelor lor. Și, despărțindu-se, au dus în suflete și în toată ființa lor amintirea vie a dragostei frățești pe care au trăit-o în acele clipe.

Din acel moment totul s'a schimbat, încetul cu încetul, în bine, tot mai bine; frații, prin adâncă lor cunoaștere reciprocă, deveniseră cunoscători ai tainelor vânturilor. Acum deosebeau cu ușurință pe cele bune de cele rele. Când băteau cele bune, frații deschideau ușile și ferestrele și sorbeau cu toată ființa lor cele bune și de folos. Iar când băteau cele rele, totul era închis cu grijă și lucrarea acestora rămânea zadarnică.

Și precum sămânța face în sine toate transformările cerute de mediu ca să-și asigure rodnicia iar în măsura în care nu reușește, piere, tot astfel vânturile cele rele s'au preschimbat, apropiindu-se de cele bune; iar în măsura în care n'au reușit să se asemene lor, în aceia măsură au pierit.

Și de atunci, pe moșia celor patru frați, nimeni n'a văzut decât muncă și frăție.

A. Păpureanu

Aviz.

Rugăm cu insistență pe P. C. conducători de oficii parohiale, cari au primit din calendarul Eparhial exemplare spre desfacere, să binevoiască a regula costul lor, returnând totodată pe cele nevândute.

Administrația Tipografiei și
Librăriei Diecezane, Arad.

meii, — cea mai înaltă misiune a ei a fost și va rămâne, pentru toate timpurile, menirea de a fi mamă.

Și când rostim cuvântul «mamă», în gândul nostru se conturează, involuntar, chipul blând al mamei noastre, și simțim cu poetul că:

„ în lume,

Cel mai frumos, mai dulce nume

e mamă“, — și

că nimic și nime nu este mai aproape de sufletul nostru decât inima caldă a ei.

Cui încredințează fiul tainele lui? Cui își împărtășește dorul, durerea, și cine i-le alină? mama!

Sufletului iubitor al mamei confiem toate intimitățile noastre, de aceea tot omul cu simț păstrează în sufletul lui, până la adânci bătrânețe, chipul bun, iertător al mamei sale.

Mama dă tot, chiar și viața pentru fiii ei. Mare este jertfa mamelor, dar sunt și răsplătite prin fiii lor. Din căminul familiar, mamele au cărmuit și cărmuesc și azi lumea. Sfânta Monica, Autuza, Emilia, Nona, vor grai în toate timpurile oamenilor prin fiii lor.

Toți bărbații mari ai omenirii recunosc, că dacă au dat ceva bun în viața lor, o datorează mamelor lor, căci acestea i-au născut nu numai trupește, ci i-au renăscut și sufletește prin duhul strecurat în suflete. Și tocmai din acest motiv este covârșitoare influința mamelor asupra sufletului fiilor lor.

Coriolan, vestitul general roman, pornind în fruntea oștirii vols-cilor în contra Romei, a respins solia senatorilor, a ignorat pe a preoților și augurilor, cari l-au întimpinat și implorat să nu înainteze spre Cetate. N'a fost nimic, care să-l fi putut opri în drumul lui de răzbunare. Peste corpul mamei sale Veturia n'a putut însă trece și întorcându-se a zis: «Mamă, ai salvat Roma».

În căminul familiar, care este împărăția mamei, în care stăpânește prin iubire și blândețe, ea crează atmosferă senină.

Mama este cel dintâi educator, cel dintâi învățător al fiului. Școala nu poate suplini, pe deplin, ceea ce a neglijat mama în căminul familiar. În acesta primă școală mamele gravează în sufletele fiilor lor sentimente nobile, conștiința datoriei, nizuința spre bine. Unde mama a întrelăsat sau a neglijat a imprima în sufletele fiilor, virtuțile, întruchipate, pentru noi creștinii, în chipul lui Hristos, acolo nu este asigurată fericirea fiilor, căci nu în mulțimea diplomelor, nici în mormanul de aur sau alte condiții de viață, ci în curățenia sufletului și în sănătatea trupului stă condiția fericirii.

Prin mamele virtuose se asigură viitorul țării și al neamului. Este foarte semnificativă în aceasta privință următoarea întâmplare: Renumitul cancelar german *Bismarck*, trecând, în societatea unui general, pe străzile Warșoviei și văzând copilașii ieșind din

școală — și curios de progresul ajuns în limba nemțească, — a întrebat pe unul: — „Știi Tatăl nostru nemțește?“

— Știu, răspunse copilul, și-l rosti fără greș.

— Cine te-a învățat?

— Învățătorul, afirmă copilul. Cancelarul a fost viu satisfăcut de rezultat și plecă. Se reîntoarse însă și zise: — Spune Tatăl nostru în limba polonă. Copilul plecă genunchii, își împreună mânuțele spre ceriu și rosti rugăciunea foarte emoționat.

— Cine te-a învățat? — Măicuța, răspunse copilul. Marele cancelar observă cu dreptate că până când vor fi mame conștii și virtuose nu poate pieri un neam.

Fericite sunt neamurile a căror soarte este condusă de bărbați, crescuți în virtuți de mamele lor.

Una din paginile de aur ale istoriei Romanilor, va rămânea, pentru toate timpurile, aceea, în care se zugrăvește chipul ideal al femeii în *Cornelia*, mama Grachilor.

Și istoria neamului nostru are multe astfel de pagini luminoase. Marele învățat Nicolae Iorga o prezintă pe *Doamna Oltea*, ca pe cea mai duiosă figură de mamă din lungul șir al Domnițelor române. Ea este trecută la nemurire în poezia: «Muma lui Ștefan cel mare». *Doamna Stanca*, soția lui Mihai-Viteazul, a preferat să fie târîtă în închisoare în Sibiu și Cluj de Ștefan Csáky, decât să se despartă de fiii ei Florica și Nicolae, luați ostateci.

Nici o mamă n'a fost lovită atât de greu de soarte însă dintre Doamnele române, cași *Marica*, soția Domnului Constantin Brâncoveanu, care în ziua numelui ei, adevă în ziua de Sântămărie anul 1714, a fost constrânsă să asiste la decapitarea soțului Domn și ai celor 4 fii ai ei, — doar greu încercata mamă a micului Lindbergh sau nefericitele mame dela Costești, înnebunite de durere pentru fiii lor, au trecut prin asemenea clipe de groază și suferințe, cari n'au avut asemănare decât în acelea chinuri, pe cari le-a îndurat la poala crucii de pe Golgota mama Domnului.

Sufletul mamei este vecinic cuprins și stăpânit de soarta fiului ei, chiar și atunci, când el ar fi mare și tare sau ar sta oricât de sus pe scara ierarhiei sociale. În clipele în care Napoleon se încorona, strălucita asistență era ca orbită de mirajul aceluși om și pe deplin încrezută în viitorul lui. Într'un colț al galeriei din biserică stă, însă, îngrijorată de necunoscut o femeie, care, — desigur, — își punea fel de fel de întrebări. Era mama împăratului. Ingrijorarea mamei n'a fost fără temei.

Să cugetăm o clipă la scumpele noastre mame. Gândul nostru se va întâlni, sigur, cu grija lor îndreptată necontenit în urma pașilor noștri.

Pe o copertă a revistei „Femeia de mâine“, redactată de D-na Sanda Matei, stă, ca o fericită indi-

cație, un minunat tablou, în care o mamă își alăptează copilul.

În învălmășagul acestei vieți, plin de ispite, cari acostează pașii fiilor în tot colțul de stradă, în paginile cărților pornografice, în filmele obscene, cugetând la viitorul neamului, nu ne putem mai bine imagina rostul femeii, decât în tabloul în care mama, — într'un cămin curat, luminos, sănătos, — îngenunchie, alături de fiii ei, în fața sfintei icoane, spre rugăciune.

Azi, când se prăznuiește în toate țările acestui continent *ziua mamelor*, — zi, care prin dragoste de mamă e un pas spre înfrățirea popoarelor, — suferințele noastre se pleacă cu toată venerațiunea și iubirea în fața jertfei, a grijei, a dragostei de mamă.

Să le iubim, să le cinștim cu adevărat, ca să trăim mult și bine pe pământ.

Tș. 1933.

Pr. Meletie Șora
paroh.

Porunca a cincea dumnezeiască

De preotul *Florea Codreanu*

Cinstește pe tatăl tău
și pe mama ta, ca bine
să-ți fie tie și mulți ani
să trăiești pe pământ.

I. Copii, iubiți-vă părinții!

Precum se știe, cele zece porunci dumnezeiești sunt împărțite în două, după felul cum au fost scrise pe cele două table de piatră. Partea întâia o dau cele dintâi patru porunci, cari cuprind datoriile omului față de Dumnezeu și sunt scrise pe tabla întâia. Partea a doua o dau cele din urmă șase porunci, scrise pe tabla a doua, cari cuprind datoriile omului față de aproapele său.

Puteți osebi pe aproape de aproape?

Ați auzit, că aproapele nostru este tot omul și oricare om din lume. Hristos Mântuitorul ni arată aceasta în pilda despre Samaritanul milostiv. Omul căzut între tâlhari este un om oarecare. Un om, despre care anume nu se spune de ce lege, sau de ce neam a fost. Nici portul nu îl vădă, căci tâlharii îi luaseră și hainele. A fost un om, și aceasta înseamnă, că oricare om din lume ar fi fost, sau ar fi, suntem datori să-l ajutăm, după puterile noastre și după priceperea noastră, când a ajuns la necaz.

Cu toate acestea, firea noastră omenească spune, că o deosebire oarecare este între aproape și aproape. Ca să înțelegem lucrul acesta, răspundeți la următoarele întrebări: Găsești în drum doi cerșitori, doi neputincioși, doi bătrâni, doi flămânzi. Intru toate sunt asemenea. O singură osebite este între ei: unul e creștin, altul păgân. Tu ai vrea să dai milă amânduro-

ra, dar n'ai decât un singur ban. Numai pe unul poți să-l ajuți. Pe care-l vei ajuta? Vei da, firește, creștinului. Nu zicem, că păgânului nu trebuie să-l dai, dar în primul rând vei da creștinului și dacă mai ai ce da, vei da și păgânului. Sau altă întrebare: Dacă o foame. Tu ai ceva de ale mâncării și dacă ai mai da cuiva, încă tot nu ai muri de foame. Cunoștii, cari știu, vin să ceară împrumut, sau să cumpere. Între cunoștii vine și unul care-i neam aproape cu tine. La toți nu le poți da, dar unuia ai putea să dai. Cui vei da? Se înțelege, că neamului vei da. — Iarș alta întrebare: Dacă numai pe unul ai putea să-l ajuți, căruia vei da ajutor, tatălui, sau fratelui? Care-ți este mai aproape? Dar nu este om, să nu știe și să nu simtă, că părinții sunt mai aproape decât frații. — Să mai punem o singură întrebare: La cine va da o femeie ajutor, în caz de boală, părinților sau soțului, când și părinții au trebuință și soțul, dar ea numai într'o parte poate ajuta? S'a pus întrebarea aceasta într'o clasă de fete între 15—18 ani. Una singură a răspuns. Era cea mai cuminte, mai bună și la purtare și la carte. Și încă ceva. Era singura, care trebuia să muncească. Să țină pe mama sa, văduvă neputincioasă. Știți care i-a fost răspunsul? Nu vă gândiți ce este scris în cărți, în lege, ci gândiți-vă la ceea ce se face în viață. Ați aflat răspunsul? Controlați acum și veți vedea, că răspunsul este întocmai cu aceste cuvinte ale Mântuitorului: »Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și...« Aci e toată legea, aci este singurul răspuns adevărat.

În privința aceasta sfânta noastră Biserică ortodoxă a întocmit un arbore al neamurilor. Acest pom ne arată că soțul și soția sunt una, după cuvântul Domnului, că vor fi doi un trup. Între părinți și între copii este un grad; între frați sunt două; tot două sunt între bunic și nepot; între unchiu și între nepot din frate sunt trei grade; între văr și văr din frate sunt patru grade și așa mai departe până în gradul al șaptelea. Vărul al treilea ar fi în gradul al optulea, dar nu se mai numără între neamuri. Bine înțeles! mai sunt în cele șapte spițe și alte neamuri, pe cari aci nu le putem înșira pe toate, dar la fiecare este ușor să stabilim gradul de înrudire. Un altfel de înrudire este încuscrirea, care are cinci grade.

Vedem deci, că în noi este o lege firească și aceasta ne arată, că trebuie să facem osebite între aproapele și aproapele nostru și avem să știm, că legea aceasta e sădită în noi de Dumnezeu. Pentru aceasta porunca a cincea dumnezeiască este pusă în fruntea tablei a doua, iar datoriile noastre față de cei înrudiți și încuscriți cu noi, precum și față de cei înrudiți cu noi prin sânge, prin limbă și prin lege.

(Va urma).

10 Maiu

Neamul românesc e pretutindeni îmbrăcat, în ziua de 10 Maiu, de sărbătoare. Cred, că nu întâmplarea, ci înțelepciunea lui Dumnezeu a hotărât ca: cele mai strălucite și sublime acte din viața poporului Român să-și aibă realizarea dorită și visată în această zi de primăvară.

Am fost martorii acestel ierni lungi și nespuse de grele, ce părea că nu se mai sfârșește. Dar natura ce părea că-și doarme somnul de vecl, învăluită în giulgiu alb de zăpadă, cu ivirea primelor raze ale soarelui de primăvară s'a redeșteptat din mormântu-l rece și înghețat.

Firicelul de iarbă ascuns în sânul pământului, ca și mugurii pomilor, la chemarea tainică a Ziditoriului, au ieșit veseli la lumină și viață. Câmpiile înflorite ale României întregite vin și ele să-și exprime bucuria și fericirea ce-o simte fiecare român.

O minunată asemănare vedem între natura moartă a iernii și cea înviată a primăverii și între neamul românesc robit ieri și între cel liber de azi, stăpân pe destinele sale și pe moșia strămoșilor săi.

Timpul subjugării și al robiei milenare a fost pentru neamul românesc o larnă grea și lungă, plină de dureri și amărăciuni. După veacuri de îngheț și întuneric, răsare, în sfârșit, cu voia Celui de sus, și pentru acest harnic popor, soarele libertății și vieții naționale.

Domnul cel ce a dat viață firicelului de iarbă și mugurilor pomilor, ce păreau morți; Cel ce și în timpul iernii a purtat pârintească grijă de paserile cerului și le-a hrănit în chip minunat, ne-a înviat și pe noi Români din mormântul în care ne-au îngropat dușmanii seculari.

Voia lui Dumnezeu a fost, ca acest neam să sufere și prin suferință să-și câștige laurii gloriei. Voia Lui a fost, ca Fiul Său, Iisus Hristos, să fie batjocorit și răstignit pe cruce între doi tâlhari.

Și precum Domnul Hristos, cu patimile Sale a zdrobit puterea morții, înviind cu glorie din mormânt, tot astfel neamul românesc, prin sângele și moartea miilor și milioanele de eroi, și-a asigurat, pe vecie, locul de cinste, ce i-se cuvine în concertul națiunilor civilizate de pe suprafața pământului.

Imitând paserile cerului, cari, îndată ce sunt adiate de vântul primăverii, pline de recunoștință înalță cântece de slavă, preamărind

pe Creatorul, care le-a scos la lumină și viață; să cântăm și noi românii, în această mare și sfântă zi, cântece de preamărire, imne de laudă și mulțumire;

Celui ce în ziua de 10 Maiu 1886 ne-a ajutat ca să statornicim glorioasa dinastie de azi, Celui ce în ziua de 10 Maiu 1881 ne-a indicat să încununăm cu coroană de oțel capul întâlului Rege Carol I.; Celui ce în marele război a întărit brațul gloriosului Rege Ferdinand și „cu mână tare și braț înalt“ a adunat sub un singur sceptru pe toți filii cel risipiți a-i acestui neam; — Lui Dumnezeu să-I zicem:

„Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile Tale și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!!!“

Pe El să rugăm, ca în aceste zile de strămoare, să ne trimită bărbați luminați, cari să conducă scumpa noastră patrie pe calea triumfului și al prosperării.

Să dea tărie iubitului nostru Rege Carol II să fortifice încontinuu temelile scumpei României, ce se sprijină „pe oase de luptători“, arătând dușmanilor, că pe acest pământ scump, sfințit cu sânge de eroi, nu se poate trece.

Pr. Gheorghe Cotoșman

INFORMAȚIUNI.

I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan și P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie la Belgrad. *Luni în ziua de 1 Mai a. c. a sosit în gara din Arad I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan, însoțit de profesorul universitar Dr. Silviu Dragomir. Și împreună cu P. S. Sa Episcopul Grigorie au plecat la Belgrad, pentru a încheia cu guvernul Jugoslav convenția bisericească prin care Românilor din Jugoslavia li se asigură un episcopat în Vârșeț și sârbilor din România un episcopat în Timișoara.*

A murit un soldat din armata lui Cuza-Vodă. — La Focșani a încetat din viață sergentul instructor Matei Negoiță, veteran din războiul dela 1877--78. Timp de patru ani el a făcut parte din armata lui Cuza-Vodă, iar doi ani din armata Domnitorului Carol I. A murit în vârstă de 97 ani, lăsând aproape 200 de nepoți și strănepoți, dela 12 feciori.

— Hristos a înviat! — În Rusia nu-i voe să spu așa ceva. Acolo creștinii n'au voe să trăiască, omorâți fiind prin schingiulri, bătăi, închisori și gloanțe. Totuși se găsesc unii îndrăsneți, cari mor liniștiți, dovedindu-și creștinismul. Astfel mii de oameni au fost împușcați fiindcă și-au făcut cruce, alții fiindcă au spus de Paști: Hristos a înviat! Și Hristos va învia și în Rusia!

Intrunire colegială. Preoții noștri, cari au terminat Seminarul teologic din Arad, înainte cu 40 de ani, au făcut o întrunire colegială, împreună cu misiuni religioase, în orașelul Sânicolaul-Mare, la colegul lor, părintele Ioan Popovici. După ce în sf. biserică din Sânicolaul-Mare au mulțumit lui Dumnezeu pentru toate câte le-au dăruit lor, au trimis P. S. Sale Episcopului nostru Grigorie următoarea telegramă omagială: „Prea Sfințite Domnule Episcop! Preoții absolvenți ai Seminarului teologic din anul 1892, întruniți în misiune religioasă colegială de 40 ani, aduc omagiile lor de profundă stimă și venerațiune celui mai activ Episcop din patria noastră.

Intru mulți ani stăpâne!

Ioan Stana Comlăuș, Silviu Bichicean Nerău, Ioan Popovici Sânicolaul-Mare, Teodor Drecin Târnova.

Logodnă. În ziua a doua a sfințelor Paști a. c. s'a logodit d-șoara *Silvia Grecu*, fica părintelui Grecu din Cuvin, cu dl sublocotenent *Alexandru Voican-Burchi*, fiul dlui inginer-colonel Nicolae Burchi din Arad. Să fie cu noroc.

Prăznuirea anului sfânt. — Sf. Sinod, a luat hotărârea de a se serba această sfântă comemorare în ziua de 25 Mai, Înălțarea Domnului, când se împlinesc 1900 ani dela suirea de pe pământ la cer a Domnului nostru Iisus Hristos.

Bucuria credincioșilor noștri din Sellște. La praznicul Învierii Domnului din anul acesta, credincioșii noștri din Sellște, tractul Radna, au avut bucuria că cel mai distins fiu al acestei comune, maestrul Sabin V. Drăgoi, după o lipsă de 20 de ani dela casa părintească, a serbat aceste sfinte Paști, conform datinei noastre strămoșești, împreună cu consătenii săi. De dimineață pe la ora 3 a luat parte la încunjurarea bisericeii. Apoi a ascultat, la sf. liturghie, corul instruit și condus de fratele dsale Ioachim Drăgoi cantor bisericesc; „Liturghia populară” — compusă pe 4 voci, după străvechile melodii bisericești, cântate de credincioșii acestei eparhii și păstrate prin tradiție de către însuși maestrul Sabin V. Drăgoi. Suntem informați, că Ministerul Instrucțiunii va tipări și răspândi această liturghie — populară — pentru frumusețea melodiilor, spre a fi accesibilă și la îndemâna celor mai modeste înjghebări corale sătești.

Simplicitatea și frumusețea armonizării, pe lângă o tehnică desăvârșită, va permite celui mai smerit dirijor de cor să aibă una din cele mai frumoase liturghii.

Nr. 2660/1933.

Comunicat.

On. Minister al Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, cu adresa Nr. 126857 din 20 Martie a. c., ne face cunoscut, că prin deciziunea ministerială Nr. 126338 din 20 Martie a. c., s'a suspendat până la 1 Octombrie 1933 autorizarea colectelor în scop de construire și reparări de biserici, rămânând valabile numai autorizațiunile în curs.

Aceasta măsură s'a luat atât pentru autorizările de colectă pentru biserici, eliberate de

Minister, cât și pentru cele eliberate de Episcopii și Mitropolii.

Ceeace comunicăm Cucernicilor Preoți, spre știre și orientare.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 20 Aprilie 1933.

† Grigorie
episcop

Mulțumire.

Cu profundă recunoștință adresăm cele mai călduroase mulțumiri P. C. Sale părintelui protopop Petru Marșeu și celor 11 preoți asistenți, cari au servit prohodul, precum și tuturor prietenilor și cunoscuților noștri, cari prin prezență, sau în scris au luat parte la durerea ce am încercat prin pierderea mult iubitei noastre soții, mamă, soră, soacră, bunică, mătușă și cumnată Petronela Jancu n. Ardelean.

Otlaca, la 10 Aprilie 1933.

Preot IUSTIN IANCU și familia.

Parohii vacante.

Concurs repetit.

Pentru îndeplinirea parohiei Dubești, protopiatul Birchiș, se publică din nou concurs cu termen de 30 de zile.

Venitele parohiale sunt:

1. Uzufuctul sesiunei parohiale în estenziune de 29 jug.
2. Uzufuctul intravilanului parohial de 800 stg. □
3. Stolele legale.
4. Birul legal, care se la în concurs din oficiu pe baza coalei de fastune B.
5. Intregirea dela stat, care parohia nu o garantează.
6. Casa parohială nu este. Consiliul parohial însă se deobligă a achita chiria pentru locuința preotului până se va edifica casă parohială.
7. Preotul ales va suporta toate impozitele după beneficiul parohial, va predica în duminici și sărbători și va catehiza elevii dela școala primară din loc, fără altă remunerație dela parohie.

Parohia este de clasa III-a.

Cel ce dorește a compete la aceasta parohie, vor înainta recursul în termenul concursului. Cu încredințarea protopopului se vor prezenta în acest interval în sf. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorice, observând strict dispozițiunile §-lui 33 din Reg. pentru parohii.

Consiliul parohial.

În conțelegere cu Tralan Gibian protopopul Birchișului.

—□—

2-3